

Parlamentaarased uudised

PIRET VILJAMAA

Eesti Rahvusraamatukogu
sotsiaalia ja
parlamendiraamatukogu
infospetsialist

Välisriikide parlamentide uudiseid 2020. aasta aprillist oktoobri keskpaigani. Uudistest valiku tegemisel on kasutatud BNSi, teiste uudisteaagentuuride ja meediaväljaannete ning parlamentide kodulehekülgedel leiduvaid materjale.

ALBAANIA. Juulis võttis parlament vastu valimiseaduse muudatused, milles opositsioon ja koalitsioon olid rahvusvaheliste vahendajate osalusel enne kokku leppinud. Seadus, mis peaks demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroo (OSCE/ODIHR) soovitude kohaselt suurendama valimiste läbipaistvust, sai 99 poolt ja 6 vastuhäält. Näiteks luuakse poliitiliselt tasakaalustatud parlamendikomisjon, mis määrab valimiskomisjoni liikmed.

Eraldi seadusega muutis parlament põhiseadust, näiteks kehtestatakse valimistel avatud nimekirjad ja keelatakse parteide valimisliitude moodustamine. Neid muudatusi ei lepitud enne opositsiooniga kokku. Seaduse kriitikute sõnul annab see järgmistel

parlamendivalimistel eelise valitsevale Sotsialistlikule Parteile.

Albanian Parliament, 23.07.2020, „Kuvendi mbledhjet në seancë plenare“; „Projektligj „Për disa ndryshime [...]“. – <https://tinyurl.com/yxr5xpfw>; <https://tinyurl.com/y3ulqqty>

European Western Balkans, 23.07.2020, „Albanian parliament adopts June 5 agreement on electoral reform“. – <https://tinyurl.com/yymbdfxz>

European Western Balkans, 31.07.2020, „Albanian Parliament changes Constitution, adopts reform of electoral system“. – <https://tinyurl.com/y6am7swv>

Albanian Daily News, 07.09.2020, „Speaker Ruci calls for establishment of commission to elect CEC members“. – <https://tinyurl.com/yypseppmm>

ALŽEERIA. Aprillis võttis parlament osana karistusseadustiku reformist vastu seaduse, mis kriminaliseerib avalikku korda või riigi julgeolekut ja rahvuslikku ühtsust kahjustada võivate „valeuudiste“ edastamise. Valeuudiste mõistet täpsustamata võib nende levitamise eest olenevalt olukorrast määrata ühe- kuni kuueaastase vangistuse. Meeleavaldajate ja inimõigusaktivistide kriitika pärvinud seaduse arutamise ajal oli istungitesaal seoses koroonaviiruse pandeemia ja sotsiaalse distantsi meetmetega pooltühi. Samal istungil võeti lühikese debati järel vastu ka seadus, mis määrab karistused diskrimineerimise ja vihakõne eest. Alžeerias on suurenenud repressioonid opositsiooni ja meedia vastu. Vabaihenduse Piirideta Reporterid meedia-vabaduse indeksi kohaselt on Alžeeria 180 riigi hulgas 146. kohal.

Al Jazeera, 22.04.2020, „Algeria criminalises ‘fake news’ to protect ‘state security’“. – <https://tinyurl.com/y34vcxbb>

AFP-BNS, 23.04.2020, „Alžeeria kriminaliseeris julgeolekut kahjustavate uudiste edastamise“;

RSF, 23.04.2020, „‘Fake news’ bill will tighten gag on press freedom in Algeria“. – <https://tinyurl.com/y2hpmg9d>

AMEERIKA ÜHENDRIIGID. Mais keeldusid Kongressi Esindajatekoja demokraadist spiiiker Nancy Pelosi ja Senati vabariiklastest enamuse liider Mitch McConnell ühisavalduses president Donald Trumpi pakutud COVID-19 kiirtestidest. President teatas Twitteri vahendusel, et senaatoritele võimaldatakse „tohutut testimisvõimekust“ ning sama kehtib ka Esindajatekojale. Testimisküsimus kerkis seoses Kongressi liikmete tööle naasmisega. Pelosi ja McConnelli haruldaselt üksmeelses vastuses avaldati soovi saata testid hoopis nn „rindejoone“ asutustesse. Pelosi leidis ühtlasi, et Esindajatekoja liikmed ei peaks veel Kongressi naasma, mis pälvis presidendilt säutsu, et Esindajatekoda „peaks naasma, kuid ei naase hullu Nancy P. tõttu“. Senati 100 liiget, neist paljud kõrges vanuses, aga jätkasid pärast pea kahekuulist pausi tööd.

Politico, 02.05.2020, „McConnell, Pelosi decline administration offer to Congress for rapid testing“. – <https://tinyurl.com/y8xdyqxq>

AP-AFP-BNS, 03.05.2020, „USA Kongressi liidrid lükkasid tagasi koroonaviiruse kiirtesti“.

Mais pani president Donald Trump veto Kongressi eelnõule, millega sooviti piirata riigipea sõjalisi volitusi Iraani ründamisel. Kongress lähtus kartusest, et president võiks Iraanile sõja kuulutada. Otsuse eelnõus öeldi, et president ei saa sundida USA vägesid vaenutegevusele Iraani vastu ilma Kongressi selge loata. Trumpi sõnul oli Kongressi otsus „äärmiselt solvav“ ning tugines „väärarusaamadele faktide ja seaduste kohta“. Senati katse veto tühistada kukkus läbi: otsuse eelnõu poolt oli 49, selle vastu 44 senaatorit (veto tühistamine nõudnuks kahekolmandikulist enamust).

AFP-BNS, 07.05.2020, „Trump vetostas tema sõjalisi volitusi Iraani puhul piirava määruse“;

Politico, 07.05.2020, „Senate fails to overturn Trump’s Iran war powers veto“. – <https://tinyurl.com/yc84tnbh>

ARMEENIA. Juulis võttis

Rahvusassamblee vastu audiovisuaalmeedia seaduse, mis piirab välismaiste, sh Venemaa riiklike telejaamade programmi edastamist. Edaspidi vajab välismaise telekanali eetrisseminek riikidevahelise lepingu sõlmimist. Seadus ei reguleeri kaabeltelevisiooni. Armeenia teleraadio-komitee esimees Tigran Akopjan on varem öelnud, et välismaise ringhäälingu ülekaalukus eetri- ja kaablilevis ohustab riigi teabe- ja keelejulgeolekut.

Interfax-BNS, 05.08.2020, „Armeenia piiras välistelejaamade edastamist“;

Ukraine Today, 06.08.2020, „Armenia restricts broadcasting of Russian TV channels“. – <https://tinyurl.com/ydcxsxjw>

Septembris, kui Aserbaidžaan Mägi-Karabahhi võimude teatel rindejoone pommitamist alustas, võttis Rahvusassamblee 118 poolthäälega vastu avalduse, millega mõisteti Aserbaidžaanis sõjategevus hukka. Rahvusvahelist üldsust kutsuti üles Aserbaidžaanis ja ta liitlast Türgit mõjutama agressiooni lõpetama. Valitsus kuulutas välja sõjaseisukorra ja üldmobilisatsiooni. Aserbaidžaanis president Ilham Alijev süüdistas omakorda lahingutegevuse alustamises Armeenia üksusi.

ERR Uudised, 27.09.2020, „Armeenia kuulutas välja sõjaseisukorra ja mobilisatsiooni“. – <https://tinyurl.com/y65znom6>

Armenpress, 28.09.2020, „Armenian Parliament adopts statement condemning Azerbaijani military aggression against Artsakh“. – <https://tinyurl.com/y3cwsmhmm>

BELGIA. Juulis rünnati parlamendihoonet süütepudelitega. 36-aastane mees tabati hoone juurest isetehtud süütepommiga, keegi viga ei saanud. Teo ajendiks oli protest poliitikute tegevuse vastu koroonaviiruse kriisis. Mees põhjendas oma tegu sellega, et valitsusringkonnad on tervisekriisi halvasti lahendanud.

AFP-BNS, 28.07.2020, „Belgia parlamenti rünnanud mees protestis koroonameetmete vastu“;

The Brussels Times, 28.07.2020, „Molotov attack on

Belgian parliament was 'retaliation' for coronavirus response". - <https://tinyurl.com/yyqcrj4f>

BULGAARIA. Juulist sügiseni toimusid meelevaldused, millega rahvas nõudis valitsuse tagasiastumist. Vägivaldseks muutunud protestid on toimunud mh parlamendihoone juures, pahameel on tabanud ka spiikrit Tsveta Karajantševat ning protestijaid kritiseerinud asespiikrit Valeri Simeonovit. Peaministri Bojko Borisovi valitsust süüdistatakse korruptsioonis ja prokuratuuri kasutamises poliitiliste vastaste vaigistamiseks. Borisov on aga korduvalt öelnud, et lahkub alles pärast praeguse ametiaja lõppu 2021. aasta märtsis. Juulis toimunud umbusaldushääletusel toetas valitsust 124 parlamendiliiget, 102 oli umbusaldamise poolt.

Septembrist kolis parlament oma senisest asukohast Kommunistliku Partei endisse hoonesse ning ajakirjanike pahameeleks ei saa nad seal vabalt liikuda: kui varem said nad ka pressikonverentside väliselt parlamendiliikmeid küsitleda, siis uues hoones on nende liikumisvabadust piiratud.

National Assembly of the Republic of Bulgaria, 21.07.2020, „By 124 votes against to 102 in favour [...]”. - <https://tinyurl.com/y3hqckyp>

Novinite, 01.09.2020, „Bulgarian parliament in a new building – the renovated former party house”. - <https://tinyurl.com/y4jemqmt>

AFP-STT-BNS, 03.09.2020, „Bulgaaria politsei ja meelevaldajad kähmlesid parlamendi ees”;

EURACTIV, 17.09.2020, „New rules in Bulgaria's parliament building: journalists cry foul”. - <https://tinyurl.com/y58wq24r>

Novinite, 18.09.2020, „Protests in Bulgaria, day 71: protesters demand the resignation of Tsveta Karayancheva – speaker of the National Assembly”. - <https://tinyurl.com/y6lyxybx>

Novinite, 30.09.2020, „Anti-government protests in Bulgaria, day 83”. - <https://tinyurl.com/y5x2dm4q>

Septembris võttis parlament vastu valimiseaduse muudatused, millega lubatakse nii paberil kui ka elektroonilise hääletusmasina vahendusel hääletamist – algselt oli arutatud, kas minna täielikult üle elektroonilisele hääletusele. Parlamendis toimus pikk debatt, milles mh avaldati

kartust, et peaminister kasutab muudatusi järgmiste valimiste tulemuste võltsimiseks ning et kahe hääletusvõimaluse kooskasutamine tekitab kaose. President Rumen Radev pani seadusele veto, sest ei pidanud topeltsüsteemi mõistlikuks ning lisaks on tema hinnangul järgmised valimised liialt lähedal, et praegu muudatusi teha. 2017. aastast ametis olev president Radev on vetoõigust ohtralt kasutanud, kokku juba 24 korral.

Novinite, 17.09.2020, „Decided: Bulgaria will vote by both machine and paper ballot”. - <https://tinyurl.com/y2e5ncpn>

Balkan Insight, 17.09.2020, „Bulgarian President vetoes reforms to voting process”. - <https://tinyurl.com/yyfnyugz>

The Sofia Globe, 28.09.2020, „Bulgarian President Radev vetoes Electoral Code amendments”. - <https://tinyurl.com/y2psllpe>

EGIPTUS. Parlament on korduvalt nõustunud president Abdel Fattah al-Sisi sooviga pikendada üleriigilist eriolukorda. Viimati pikendati eriolukorda kolmeks kuuks 27. juulil, arvestades nii tervishoidu kui ka julgeolekut. Aprillis võttis parlament vastu eriolukorra seaduse parandused, mis laiendasid presidendi võimu koroonaviirusega võitlemisel: presidendile anti õigus sulgeda koole, peatada avaliku sektori töö, piirata rahvakogunemisi, suunata riiki saabunud reisijad karantiini ning käskida erameditsiini asutustel aidata riiklikku tervishoidu. Politseid ja relvajõude volitati „võtma kasutusele tarvilikud meetmed, et võidelda terrorismi ja selle rahastamisega”. Juulis kiitis parlament heaks ka seaduse, millega kehtestati kõigi töötajate palkadele üheprotsendiline maks koroonaviiruse majandusmõjude leevendamiseks. Riiklikud pensionid maksustati 0,5 protsendi ulatuses.

Egiptus kehtestas eriolukorra 2017. aastal seoses äärmusrühmituse Islamiriik poolehoidjate korraldatud kirikurünnakuga.

AFP-BNS, 28.04.2020, „Egiptus pikendab eriolukorda veel kolme kuu võrra”;

ERR Uudised, 22.05.2020, „Egiptus kavandab koroonamaksu”. - <https://tinyurl.com/y57jquls>

Egypt Today, 20.07.2020, „Egyptian Parliament approves extending state of emergency, deducting 1% of salaries in face of coronavirus“. – <https://tinyurl.com/y4su88vr>

Augustis kiitis parlament heaks valitsuse algatatud kriminaalseadustiku muudatused, millega lisati seadusesse kiusamise definitsioon ning kehtestati karistuseks sellise teo eest vähemalt pooleaastane vangistus ja/või 10 000–30 000 Egiptuse naela (540–1600 euro) suurune trahv. Karistused on rangemad, kui kiusamine on grupiviisiline või kui kiusajal on kiusatava üle kontroll. Viimasel ajal on sagenenud sotsiaalmeedias levitatud kiusamisjuhtumid, mis on pärvinud üldsuse tähelepanu. Parlamendiliikmed leidsid samas, et karistamine üksi ei aita, vaid on vaja välja töötada laiahaardeline strateegia, mis süvendaks ühiskonnaliikmete vastastikust lugupidamist.

Egypt Today, 20.07.2020, „Egypt’s parliament calls for setting strategy to address bullying“. – <https://tinyurl.com/y3qfhnjy>

Egypt Today, 24.08.2020, „All details you need to know on Egypt’s 1st ‘bullying’ law“. – <https://tinyurl.com/y5jdgg3w>

Augustis kiitis parlament heaks ka jäätmekäitluse seaduse, mille kohaselt tootjad vastutavad oma toodangu ümbertöötlemise eest. Kahe aasta jooksul on kavas sulgeda kõik ebaseaduslikud prügilad. Sätestati ka karistused, nt Egiptuse territoriaalmerre või majandusvööndisse ohtlike jäätmete või materjalide heitmise või ladestamise eest karistatakse eluaegse vangistuse ja vähemalt 5 miljoni Egiptuse krooni (270 000 euro) suuruse trahviga.

Egypt Today, 24.08.2020, „Egypt’s Houses approves bill regulates waste management; Minister of Environment welcomes“. – <https://tinyurl.com/y6a9dlpk>

GRUUSIA. Mais võttis parlament koalitsioonisaadikute toetusel vastu seaduse, millega anti valitsusele juuli keskpaigani õigus eriolukorda välja kuulutamata ning parlamendi nõusolekuta kehtestada riigis liikumis-, tööalaseid, majanduslikke jm piiranguid. Opositsioon boikottis hääletust, nimetades muudatusi „diktatorlikeks“. Juulis pikendas parlament valitsuse õigust aasta lõpuni. Muudatusi

põhjendati koroonaviiruse teise laine võimalikkusega.

Agenda.ge, 22.05.2020, „UPDATED: parliament passes bill allowing gov’t to impose restrictions without its consent“. – <https://tinyurl.com/y6pxjkzg>

Agenda.ge, 14.07.2020, „Gov’t allowed to impose coronavirus restrictions without parliament’s consent for entire year“. – <https://tinyurl.com/y5wmd95z>

Mais keelas parlament välja anda maakaarte, mis kujutavad Gruusiat okupeeritud piirkondade Abhaasia ja Lõuna-Osseetiata. Alates juulist võib selliste kaartide tootmise, transpordi, reklaamimise ja kasutamise eest määrata eraisikule 150 Gruusia lari (40 euro) suuruse trahvi või kaheaastase vanglakaristuse ning organisatsioonidele topeltsuure trahvi.

Agenda.ge, 22.05.2020, „Parliament outlaws production of maps violating Georgia’s territorial integrity“. – <https://tinyurl.com/y5qlg48o>

Juunis võttis parlament 117 poolthäälega vastu valimissüsteemi puudutavad põhiseadusemuudatused. Sätestati, et juba sel aastal toimuvatel parlamendivalimistel valitakse 120 saadikut proportsionaalselt vastavalt parteinimekirjadele ning 30 majoritaarse süsteemi alusel. Valimiskünnis on 1%. Vastavalt põhiseadusele minnakse 2024. aastast üle proportsionaalsele valimissüsteemile. Eelmisel aastal nõudis rahvas laiaulatuslike protestidega mh valimisreformi, kuid 2019. aasta novembris ei õnnestunud parlamendil seadust vastu võtta. Opositsiooni- ja koalitsiooniparteid sõlmisid valimissüsteemi muutmise kokkuleppe 2020. aasta märtsis. Kokkuleppest tulenevalt andis president Salome Zurabišvili armu kahele Ühtse Rahvusliku Liikumise ametnikule.

Juulis võttis parlament 94 poolthäälega vastu võimupartei Gruusia Unistus liikmete algatatud valimisseaduse muudatused, millega sooviti seadus viia vastavusse demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroo (OSCE/ODIHR) soovitustega. Vastuhääli anti üks, opositsiooniparteide Ühtne Rahvuslik Liikumine ja Euroopalik Gruusia liikmed boikottisid hääletust. Näiteks kehtestati muudatustega 2028.

aastani 25%-lised soovkoodid: vähemalt neljandik parteide proportsionaalsetes kandidaatide nimekirjades tuleb reserveerida vastassugupoolele, 2032. aastast aga kolmandik. 60 päeva enne valimisi ei tohi valitsusasutused ja kohalikud omavalitsused oma tööplaanid reklaamida.

Agenda.ge, 12.03.2020, „Electoral reform agreement bill tabled – what’s in it?“. – <https://tinyurl.com/w8hgaud>

Agenda.ge, 22.06.2020, „US, EU say passing election bill in 1st reading is ‘important step towards parliamentary pluralism‘“. – <https://tinyurl.com/y24n8d7f>

EURACTIV, 22.06.2020, „Electoral reform – the good news we missed from Georgia“. – <https://tinyurl.com/yygzzwvk>

Parliament of Georgia, 29.06.2020, „Parliament endorsing draft Constitutional Changes by 117 votes with 111 reading“. – <https://tinyurl.com/y4v78tj6>

Civil.ge, 03.07.2020, „Georgian parliament endorses changes to Electoral Code in final reading“. – <https://tinyurl.com/y2nd7k52>

Septembris võttis parlament 74 poolthäälega vastu seadusemuudatused, millega karmistatakse Schengeni viisaruumi reisimise reegleid. Opositsioon hääletuses ei osalenud. Muudatustes sätestatakse, et Schengeni riikidesse välisreisile suunduval kodanikul peab olema biomeetriline pass, mis kehtib veel kolm kuud pärast kodumaale naasmist, ostetud või reserveeritud tagasisõidupilet, reserveeritud hotellituba või teada öömaja täpne aadress, kehtiv tervisekindlustus, kaasas piisav rahakogus. Varem nõuti vastavaid dokumente Schengeni alasse sisenemisel, nüüd enne Gruusiast lahkumist. Uute meetmete põhjuseks on Euroopa Liidus varjupaika taotlevate Gruusia kodanike arvu kasv.

Civil.ge, 02.09.2020, „Georgia tightens exit rules for travelers to EU“. – <https://tinyurl.com/yxngae8y>

Interfax-BNS, 03.09.2020, „Gruusia karmistas oma kodanike Euroopasse reisimise reegleid“.

HIINA. Juunis kiitis Rahvakongress heaks Hongkongis riikliku julgeoleku tagamise seaduse, mis näeb ette karistused terrorismi, setsessionismi ja õõnestustegevuse ning Hiina riiklikku julgeolekut ohustava tegevuse eest, mis toimub koostöös välisagendi või -riigiga. Hongkongis pole vastavat seadust seni õnnestunud vastu

võtta. Karistused küündivad eluaegse vangistuseni. Eelmisel aastal toimusid Hongkongi tänavatel kuude kaupa massimeeleavaldused Hiina võimu suurenemise ja erihalduspiirkonna elanike vabaduste piiramise vastu. Jõustunud seaduse kohaselt võib terrorismina tõlgendada näiteks linnatranspordi ulatuslikku takistamist, mida nende protestide vältel korduvalt tehti. USA on teatanud, et ei klassifitseeri Hongkongi enam Hiina keskvoimust autonoomse piirkonnana.

AFP-BNS, 28.05.2020, „Hiina parlament kiitis heaks vastuolulise Hongkongi julgeolekuseaduse“;

Xinhuanet, 30.06.2020, „China’s top legislature adopts law on safeguarding national security in Hong Kong, adds it to Basic Law annex“. – <https://tinyurl.com/yy6ncqco>

Time, 01.07.2020, „It is a lot more severe than people expected.‘ China passes National Security Law to quell protests in Hong Kong“. – <https://tinyurl.com/yxlg5n9>

HORVAATIA. Juulis toimusid 151-kohalise parlamendi ennetähtaegsed valimised. Algselt sügisesse kavandatud valimised korraldati suvel koroonaviiruse teise laine kartuses. Peaminister Andrej Plenković Horvaatia Demokraatliku Liidu (HDZ) juhitud valimisliit võitis 66 mandaati (enne 61). Analüütikute hinnangul pidasid valijad ilmselt endist eurosaadikut Plenkovićit, kel on tuntav Brüsseli toetus, tervishoiukriisiks turvaliseks valikuks. Sotsiaaldemokraatide vasaktsentristlik valimisliit sai 41 mandaati (enne 54). Parempoolne Kodumaa Liikumise valimisliit sai 16, konservatiivne Most ja vasakroheline liit vastavalt 8 ja 7 mandaati. Parlamenti pääses 8 nimekirja. Naissaadikute arv kasvas 19-lt 35-le. Valimisaktiivsus oli 46,9%.

Juulis moodustas Andrej Plenković valitsuse, koalitsiooni kuuluvad lisaks HDZ juhitud valimisliidule kaks parlamendis ühe mandaadi saanud valimisliitu ning kaheksa etnilise vähemuse esindajat.

AFP-BNS, 06.07.2020, „Euroopa Komisjoni juht astus üles Horvaatia kampaaniavideos“;

AFP-BNS, 16.07.2020, „Horvaatia president tegi Plenkovićile ülesandeks valitsus moodustada“;

Inter-Parliamentary Union, „Croatia“. – <https://tinyurl.com/y6cum9be>

IISRAEL. Mais vannutas Knesset 73 poolt- ja 46 vastuhäälega kolmeks aastaks ametisse ühtsusvalitsuse, mida juhivad peaminister Benjamin Netanyahu ja tema endine rivaal Benny Gantz. See lõpetas 17 kuud väldanud poliitilise ummikseisu, mille vältel toimusid kolmed selge võitjata parlamendivalimised. Alusseaduste muutmist vajanud koalitsioonileppe kohaselt on järgmised 18 kuud peaminister Netanyahu, kellel lasub aga korruptsioonisüüdistus. Gantz täidab sel ajal asepeaministri ja kaitsemistri rolli, seejärel vahetavad nad kohad. Valitsuskabinetti on kaasatud esindajaid kogu poliitilise spektri ulatuses: esindatud on Tööpartei, Sinivalge Allianss, Likud ning ultraortodoksse juudipartei liidrid. Enne hääletust parlamendi poole pöördudes töötas Netanyahu, et anneteerib suure osa okupeeritud Läänekaldast.

Vastuoluline koalitsioonilepe kutsus esile meeleavaldused, mais tulid tuhanded inimesed Tel Avivi tänavatele protestima korruptsioonis süüdistatud Netanyahu valitsusjuhina jätkamise vastu. Asja kaalus ka ülemkohus, kes otsustas, et puudub seaduslik alus takistada Netanyahul valitsust moodustada. Parlamendiopositsioon on järgnevalt algatanud eelnõusid, et takistada Netanyahul võimu juures püsimist. Augustis hääletati menetlusest välja eelnõu, millega taheti anda Knessetile õigus ülemkohtu otsuseid tühistada ja eelnõu, mis oleks keelanud kriminaalsüüdistuse saanud isikul valitsust moodustada, septembris eelnõu, millega sooviti keelata kriminaalsüüdistuse saanud isikul presidendiks kandideerida.

AP-BNS, 02.05.2020, „Tuhanded avaldasid meelt Iisraeli vastuolulise koalitsioonileppe üle“;

AFP-AP-BNS, 07.05.2020, „Iisraeli ülemkohus lubab süüdistustega peaministril valitsust luua“;

AFP-BNS, 17.05.2020, „Iisraeli parlament kinnitas uue ühtsusvalitsuse ametisse“;

Knesset, 17.05.2020, „Knesset approves establishment of Israel's 35th government; Prime Minister Netanyahu: "Unity government costs much less than fourth election". – <https://tinyurl.com/y4dzwo67>

Knesset, 06.08.2020, „Knesset votes down "override

clause" allowing parliament to overturn High Court decisions". – <https://tinyurl.com/yxvfr3f>

Knesset, 13.08.2020, „Bill that would bar any individual under indictment from forming a government is rejected in its preliminary reading". – <https://tinyurl.com/y24kw1st>

Knesset, 10.09.2020, „Knesset votes down bill that would bar anyone under criminal indictment from running for president". – <https://tinyurl.com/y5hvyw5d>

Juulis pikendas Knesset kohustuslike pakkumiste seaduse kehtivust. Senist kodumaise tekstiilitööstuse eelistamise ajutist regulatsiooni pikendati kolme aasta võrra. Valitsust kohustatakse välja töötama määrusi, et turvasektorile ja avaliku julgeoleku ministeeriumile tekstiilitoodete hankimisel eelistataks kodumaist toodangut. Seletuskirjas märgitakse, et kohalik tekstiilitööstus on kokkuvarisemise äärel ning riiklikud tellimused aitavad neid oluliselt. Meede pole rahvusvaheliste lepetega vastuolus ning aitab riigil töötute ülalpidamiskulusid kokku hoida.

Knesset, 15.07.2020, „Knesset gives final approval to bill extending preference for Israeli-made textile products". – <https://tinyurl.com/yyq1z3v4>

ISLAND. Mais võttis Alþingi vastu järgmisest aastast jõustuva seaduse, millega riigis esmakordselt sätestatakse nn vilepuhujate kaitse. Nii era- kui ka riigitöötajaid, kes heas usus annavad infot oma tööandja seaduserikkumiste kohta, ei saa võtta vastutusele lojaalsuskohustuse rikkumise ega ametisaladuste lekitamise eest. Eeldatakse, et töötaja teatab rikkumistest esmalt oma organisatsiooni sees, v.a kriminaalsete rikkumiste ja väga suurt avalikku huvi tekitavate juhtude puhul.

Iceland Review, 13.05.2020, „Legislation protecting whistleblowers passed in Iceland". – <https://tinyurl.com/yxpxzpw4>

Juunis võttis Alþingi ühehäälselt vastu märgilise seaduse, millega sätestati, et edaspidi katab üldine tervisekindlustus ka psühhoteeraapia teenuse osutamise. Seaduseelnõu algatasid 23 parlamendiliiget kõigist parlamendis esindatud parteidest. Kolmandik riigi elanikest ei jõua oma sõnul vaimse tervisega seotud teenuste eest maksta.

Iceland Review, 30.06.2020, „Landmark bill includes psychotherapy under Icelandic health insurance“. – <https://tinyurl.com/yxjgyykf>

Juulis vastu võetud seaduses sätestati, et üks isik (või omavahel seotud isikud) või organisatsioonid ei tohi Islandil omada üle 10 000 hektari maad. Need, kel juba on lubatud kogus maad või üle selle, ei või seda juurde osta, v.a põllumajandusministri eriloal. Kavas on ka luua maaomanike register, kust saaks nende kohta tasuta infot. Seaduse vastuvõtmise põhjustasid viimasel ajal sagenenud üleskutsed maa omamist rangemalt reguleerida, seda eriti välismaalaste osas. Piiranguid on kritiseerinud Suurbritannia miljardär Jim Ratcliffe, üks Islandi suurimatest maaomanikest, kelle omanduses on riigis tunduvalt üle 10 000 hektari maad.

RÚV, 11.02.2020, „PM to recommend stricter land purchase conditions“. – <https://tinyurl.com/y4ugnv5r>

Iceland Review, 06.07.2020, „New laws restrict land ownership to maximum 10,000 hectares“. – <https://tinyurl.com/y2vh2mq4>

Juulis võttis Alþingi vastu seadusemuudatused, millega aasta pärast keelustatakse ühekordsete plastnõude müük. Keelustatakse näiteks ühekordsed vatipulgad, plastist söögiriistad ja nõud, kõrred ning vahtpolüstüreenist topsid ja toidukarbid.

Iceland Review, 06.07.2020, „Iceland bans single-use plastics starting in 2021“. – <https://tinyurl.com/y6nbnzup>

ITAALIA. Septembris toimunud referendumil toetas 69,6% hääletanuist parlamendi mõlema koja liikmete arvu vähendamist. Saadikute arv langeb 945-lt 600-le – alamkojas 630-lt 400-le ja Senatis 315-lt 200-le. Ajalooline reform, mis raskendab järgmistel parlamendivalimistel, oli Viie Tähe Liikumise valimislubadus, mille parlamendi mõlemad kojad kiitsid heaks eelmise aasta sügisel, kuid põhiseaduse muutmine vajab ka rahva toetust.

ANSA, 22.09.2020, „Italians back cutting no of MPs, regional votes end in tie“. – <https://tinyurl.com/yy2g9xln>

BBC News, 08.10.2019, „Italy reduces size of parliament 'to save €1bn in a decade'“. – <https://tinyurl.com/yy24k7mg>

KREEKA. Augustis ratifitseeris parlament 178 poolthäälega merepiiri kokkuleppe Egiptusega, kellel oli see juba ratifitseeritud. Sarnane lepe ratifitseeriti ka Itaaliaga. Leppe kohaselt võivad Egiptus ja Kreeka maksimaalselt kasutada erimajandustsoonis asuvaid ressursse, sh nafta- ja gaasivarusid. Kreeka-Egiptuse kokkulepet peetakse vastukäiguks eelmisel aastal allkirjastatud Türgi-Liibüa leppele, mis võimaldab Türgile ligipääsu Vahemere idaosas asuvatele gaasimaardlatele. Türgi-Kreeka suhted pingestusid Egiptusega sõlmitud leppe järel veelgi. Türgi laevade eemalepeletamiseks saatis Kreeka kohale oma sõjalaevad ning konflikti lahendamise tegelenuid Saksamaa kantsler Angela Merkel vihjas Bundestagis esinedes, et sõjaline konflikt oli väga lähedal.

Kathimerini, 18.08.2020, „Egypt's lawmakers approve maritime deal with Greece“. – <https://tinyurl.com/yxgl642n>

Egypt Today, 27.08.2020, „Greek parliament approves maritime demarcation agreement with Egypt“. – <https://tinyurl.com/y3kkmqzr>

Kathimerini, 27.08.2020, „Greek Parliament ratifies deal with Egypt on maritime boundaries“. – <https://tinyurl.com/y35qd444>

Kathimerini, 30.09.2020, „Merkel suggests Greece and Turkey came close to war“. – <https://tinyurl.com/y5fyt5hw>

Septembris ratifitseeris parlament ühehäälselt Kreeka-Hiina filminduslepingu, mis sõlmiti 2017. aastal. Leppe eesmärk on tihendada kahe riigi suhteid filmide tootmisel ja levitamisel ning süvendada kultuuri- ja tehnoloogilisi sidemeid.

Kathimerini, 05.09.2020, „Parliament approves Sino-Greek agreement on film production“. – <https://tinyurl.com/y52bf7hf>

Oktoobris võttis parlament vastu seaduse, millega järgmise aasta maikuust asendatakse senised suulised kodakondsuseksamid kirjalikega. Kodakondsuse taotleja peab tõestama, et oskab piisavalt riigikeelt ning tunneb maa ajalugu, geograafiat, kultuurielu ja poliitikat. Seadusemuudatuse põhieesmärk on protsessi kiirendada, sest siiani pole suudetud läbi viia u 30 000 taotluse menetlemiseks vajalikke intervjuusid.

Kathimerini, 01.10.2020, „Written exams for Greek

citizenship to require B1 language proficiency". – <https://tinyurl.com/yxmw6h6>

Kathimerini, 10.10.2020, „Citizenship exams for foreign nationals from May”. – <https://tinyurl.com/y6qwk4ks>

KÕRGÕZSTAN. Oktoobris toimunud parlamendi (Žogorku Keneš ehk Ülemnõukogu) valimiste tulemusel pääses parlamenti neli parteid. Valimistulemuste vastu protestinud inimeste laialiajamiseks kasutas politsei veekahureid ja pisargaasi, mis muutis protestid vägivaldseks. Pealinnas Biškekis süüdati parlamendihoone. Pärast seda suundus osa meeleavaldajatest riikliku julgeolekukomitee hoone juurde ning vabastas korruptsioonis süüdi mõistetud ekspresident Almazbek Atambajevi, ekspeaminister Sapar Isakovi ning teisi poliitvange. Opositsioon lubas võimu üle võtta. Keskväliskomisjon kuulutas valimistulemused „pingete vältimiseks“ kehtetuks. Ametisolev president Sooronbai Žeenbekov nimetas toimuvat riigipöördeks, kuid ei andnud käsku protestijaid tulistada. Peaminister Kubatbek Boronov astus tagasi ja parlament valis peaministriks protestijate poolt vanglast vabastatud rahvusmeelse poliitiku Sadõr Džaparovi; seejärel astus tagasi ka president.

24.kg, 06.10.2020, „Кандидатуру Мыктыбека Абдылдаева одобрили на пост спикера Жогорку Кенеша”. – <https://tinyurl.com/yy5fplkh>

ERR Uudised, 06.10.2020, „Protestijad süütasid Biškekis Kõrgõzstani parlamendihoone”. – <https://tinyurl.com/y2kuuzt7>

ERR Uudised, 06.10.2020, „Kõrgõzstani opositsioon teatas võimu ülevõtmisest”. – <https://tinyurl.com/yyfh38n5>

ERR Uudised, 10.10.2020, „Kõrgõzstani parlament kinnitas laupäeval Sadõr Džaparovi riigi uueks peaministriks”. – <https://tinyurl.com/yykbuej9>

ERR Uudised, 15.10.2020, „Kõrgõzstani president lahkuv ametist”. – <https://tinyurl.com/yx9orbv2>

LÕUNA-AAFRIKA VABARIIK. Mais, kui parlament oli koroonapandeemia tõttu suletud ja kõiki kohtumisi peeti videosilla vahendusel, ründasid häkkerid nende sidet. Seadusandjate videokonverents külvati üle pornograafiaga, edastati ka rassistlikke ja seksistlikke kommentaare kohtumise juhi, Rahvusassamblee spiikri

Thandi Modise kohta. Modise sõnul oli teda varem hoiatatud konverentsiplatvormi Zoom kasutamise eest.

AP-BNS, 07.05.2020, „LAV-i parlamendi videokonverents külvati pornograafiaga üle”;

Forbes, 11.05.2020, „South Africa’s parliamentarians Zoombombed with porn images”. – <https://tinyurl.com/y7k8y5g7>

LEEDU. Seimi kevadistungjärgu töö keskendus koroonapandeemia mõjudele, vastu võeti 450 seadusakti. Näiteks pikendas Seim patsientide kohtuotsuseta sunniviisilise hospitaliseerimise lubatud aega, tõstis karantiinipiirangute rikkumise eest ette nähtud trahve, lubas valitsusel, Seimil ja omavalitsuste volikogudel pidada kaugistungeid, muutis valimisseadust, et valimised saaks toimuda eriolukorra tingimustes, võttis vastu majandusolukorra muutusega toimetuleku meetmeid jne.

Lietuvos Respublikos Seimas, 10.07.2020, „Seimas spring session mainly focused on managing the consequences of the coronavirus”. – <https://tinyurl.com/y5lkl6dz>

Seim on reageerinud hetkepoliitikale ja vastu võtnud arvukalt avaldusi. Juunis mõisteti hukka Venemaa Riigiduuma soov tühistada Molotovi-Ribbentropi pakti ja selle salaprotokolli hukkamõistetv resolutsioon (sel teemal tegid ühisavalduse ka Eesti, Läti, Leedu ja Poola parlamentide väliskomisjonide esimehed). Augustis mõistis Seim hukka Valgevene võimude vägivalda demonstrantide vastu ning kutsus üles korraldama uusi, demokraatlikke presidend- ja parlamendivalimisi. Septembris juhtis Seim tähelepanu Valgevene Astravetsi tuumajaama ohtlikkusele. Samal kuul rõhutas Seim seoses Aleksei Navalnõi mürgitamisega vajadust peatada Nord Stream 2 rajamine.

Lietuvos Respublikos Seimas, 18.06.2020, „Seimas condemned attempts by the Russian Federation to rewrite history”. – <https://tinyurl.com/y5h793w>

Lietuvos Respublikos Seimas, 18.08.2020, „Resolution of the Seimas calls for an end to the use of violence against peaceful demonstrators and for transparent elections in Belarus”. – <https://tinyurl.com/y3s55aqr>

Lietuvos Respublikos Seimas, 23.09.2020, „Seimas adopted a Resolution on the threat posed by the events in Belarus to Europe’s nuclear safety”. – <https://tinyurl.com/y3zo60ys>

Lietuvos Respublikos Seimas, 24.09.2020, „Seimas adopted a Resolution on the Poisoning of Alexei Navalny and Nord Stream 2“. – <https://tinyurl.com/y2qv6bsw>

Oktoobris võttis Seim 69 poolthäälega vastu seaduse, millega laiendatakse suitsetamisele seatud piiranguid. Vastuhääli anti neli. Näiteks keelatakse rõdul suitsetamine, kui kasvõi üks samas kortermajas elav inimene on selle vastu. Suitsetamine keelatakse ka õues asuvate spordirajatiste territooriumil, bussipeatustes, laste mänguväljakutel ning välikohvikutes. Rõdul suitsemise keeld on tekitanud palju diskussioone, Seimis on seda korduvalt arutatud juba 2014. aastast. Seadus jõustub järgmisel aastal.

ERR Uudised, 01.10.2020, „Leedu keelab rõdul suitsetamise“. – <https://tinyurl.com/y6bbzsf>

Lietuvos Respublikos Seimas, 01.10.2020, „Balcony smoking in multi-apartment buildings shall be prohibited where opposed by at least one resident“. – <https://tinyurl.com/y2cwshrz>

LIIBANON. Augustis kuulutas parlament pealinnas Beirutis välja kahenädalase eriolukorra. Beirutis sadamas toimus 4. augustil ohvriterohke plahvatus, mille põhjustas tulekahju sadama laohoones, kus ladustati suures koguses ammoooniumnitraati. Ajaloo ühes suurimas plahvatuses hukkus vähemalt 200, vigas sai u 6500 ja kodutuks jäi 300 000 inimest. Õnnetuse järel puhkesid Beirutis vägivaldsed rahvarahutused, võimulolijaid süüdistati ebapädevuses ja korrupsioonis. Valitsus astus tagasi, samuti lahkus mitu parlamendiliiget.

Õnnetus ja halb majandusolukord on toonud teravatudat tähelepanu alla vastutuse küsimuse. Septembris võttis parlament vastu seadusemuudatused, millega lihtsustati poliitikutele, sh ministritele ja parlamendiliikmetele ebaseadusliku rikastumise eest süüdistuse esitamist. Seadusemuudatustest loodetakse abi korrupsioonvastase võitluse tõhustamisel.

AFP-BNS, 08.08.2020, „Liibanoni parlamendiliikmed astuvad Beirutis plahvatusse tõttu tagasi“;

Al Jazeera, 13.08.2020, „Lebanon parliament approves sweeping powers for the army“. – <https://tinyurl.com/y23c6683>

AFP-STT-BNS, 14.08.2020, „Liibanoni pealinnas kuulutati välja kahenädalane eriolukord“;

The National, 01.10.2020, „Lebanon passes ‘historic’ anti-corruption law amid public outcry for transparency“. – <https://tinyurl.com/yykltulcn>

LÄTI. Mais võttis Seim vastu haridusseaduse muudatused, mis kohustavad alates 2021. aasta septembrist koolieelseid haridusasutusi tagama läti keele tunnid neile lastele, kes seda vajavad, sh neile, kelle emakeel ei ole läti keel, ja abi keele omandamisel ka erivajadustega lastele.

Latvijas Republikas Saeima, 14.05.2020, „Saeima: municipalities required to ensure opportunity of receiving education in Latvian language in all preschools“. – <https://tinyurl.com/yyweklmq>

Juunis võttis Seim vastu haldusreformi seaduse, milles sätestatakse, et 2021. aasta kohalike omavalitsuste valimistega kaaneb omavalitsuste arv seniselt 119-lt 42-le. Eelnõu poolt oli 58 seimiliiget, vastu 12 ning erapooletuks jäi 20. Haldusreformiga jaotatakse linnad ja külad riigilinnadeks ning regionaallinnadeks ja -küladeks. Riigilinna staatuse said kohe Daugavpils, Jelgava, Jēkabpils, Jūrmala, Liepāja, Ogre, Rēzekne, Riia, Valmiera ja Ventpils. Haldus-territoriaalse reformi komisjoni juhi Artūrs Toms Plešs sõnul analüüsisid nad 120 tunniga 800 parandusettepanekut ning märgilisena toimus see kriisi tingimustes, seega komisjon tõestas, et suudab ka kaugtööl langetada tähtsaid otsuseid. Teisalt oli reformi läbiviimiseks viimane aeg, sest võimalike uute kriiside tingimustes on tugevad omavalitsused väga olulised.

Latvijas Republikas Saeima, 25.05.2020, „The Latvian Parliament ready for work using the e-Saeima platform“. – <https://tinyurl.com/yxc7nxuw>

BNS, 10.06.2020, „Läti Seim kiitis haldusreformi seaduse viimasel lugemisel heaks“;

Latvijas Republikas Saeima, 10.06.2020, „Saeima adopts administrative-territorial reform“. – <https://tinyurl.com/y2j6c5bh>

Augustis võttis Seim vastu Valgevene presidendivalimisi käsitleva avalduse, milles kutsuti üles korraldama rahvusvahelistele standarditele vastavaid valimisi ja lõpetama protestijatevastast vägivalda. Oktoobri algul tegi Seim avalduse, milles

ei tunnista Aljaksandr Lukašenkat legitiimseks presidendiks, sest presidendivalimised polnud ei vabad ega ausad.

Latvijas Republikas Saeima, 18.08.2020, „The Saeima adopts Statement on the presidential election in Belarus“. – <https://tinyurl.com/y3kdmxfv>

Latvijas Republikas Saeima, 01.10.2020, „Saeima adopts a statement on the refusal to recognise Alexander Lukashenko as the legitimate president of Belarus“. – <https://tinyurl.com/y4mcrz5>

LÕUNA-KOREA. Lõuna-Korea oli üks esimesi riike, kus pärast koroonaviiruse pandeemia algust korraldati valimised. Aprillis toimunud 300-liikmelise Rahvusassamblee valimistel saavutas enamuse president Moon Jae-ini demokraatlik partei (Minjoo partei, sai 163 mandaati), kelle toetus kasvas tunduvalt tänu haigusepuhangu edukale mahasurumisele. Opositsiooniline Ühendatud Tulevikupartei sai 84 mandaati, partei ridades sai ringkonnamandaadi ja pääses parlamenti ka Põhja-Koreast põgenenud endine Londoni saatkonna diplomaat Thae Yong-ho (nüüd Thae Gu-min), kes tänas valijaid, et nad ta esimese Põhja-Korea ülejooksikuna parlamenti valisid. Valituks osutus teinegi Põhja-Korea ülejooksik. Parlamenti sai seitse parteid ja viis üksikkandidaati. Valimisaktiivsus oli 66,2%, suurim pärast 1992. aastat.

AP-BNS, 16.04.2020, „Põhja-Korea ülejooksik sai koha Lõuna-Korea parlamendis“;

The Guardian, 16.04.2020, „South Korea's ruling party wins election landslide amid coronavirus outbreak“. – <https://tinyurl.com/y78b555t>

Inter-Parliamentary Union, „Republic of Korea“. – <https://tinyurl.com/y5va9jp5>

MONTENEGRO. Augusti lõpul toimusid 81-kohalise parlamendi ennetähtaegsed valimised. Parlamenti pääses üheksa poliitilist jõudu, suurima esindatuse (30 mandaati, eelmises koosseisus 36) võitis Montenegro presidendi Milo Đukanovići Demokraatlik Sotsialistide Partei (DPS), mis on alati kogunud suure hääletasaagi ning püsinud võimul juba ligi 30 aastat. Valimisliit Montenegro Tuleviku Nimel sai 27, Meie Rahvus On Rahu 10 ning Must Ja

Valge 4 mandaati. Tööd alustanud koosseisu üks põhieesmärke on parlamentaarse kontrolli tõhustamine. Valimisaktiivsus oli 76,6%.

Valimiskampaania keskendus Đukanovići vastasseisule Serbia õigeusu kirikuga. Konflikt tekkis 2019. aasta lõpus, kui võeti vastu seadus, millega riik võiks võtta kirikule kuuluvad hooned oma valitsemise alla. Esmakordselt ei ole DPS valitsuses, vaid napi enamusega koalitsiooni (41 kohta) moodustasid kolm senist opositsioonijõudu, kuhu kuuluvad 20 erinäolist parteid.

AFP-BNS, 30.08.2020, „Montenegros valitakse parlamenti“;

ECFR, 15.09.2020, „What Montenegro's future government means for the Western Balkans“. – <https://tinyurl.com/y2vbt98e>

European Western Balkans, 17.09.2020, „Constitutive session of the Assembly of Montenegro to take place on 23 September“. – <https://tinyurl.com/y6mlygrb>

Skupština Crne Gore, 03.10.2020, „Mr Bečić – Mr Atanasovski: strengthening Parliament's control role is new leadership's priority“. – <https://tinyurl.com/y4xtydru>

Inter-Parliamentary Union, „Montenegro“. – <https://tinyurl.com/y39onxwd>

NORRA. Augustis teatati, et häkkerid tungisid Stortingi e-kirjade süsteemi ja pääsesid ligi mõnede seadusandjate ja ametnike sõnumitele, pangaandmete ja muule isiklikule infole. Oktoobris süüdistas Norra valitsus selles Venemaal. Venemaaga seostatud häkkereid on süüdistatud varemgi; kevadel avaldati, et 2015. aastal Saksa parlamendi infosüsteemidesse häkkides sai Vene sõjaväeluure oma valdusesse kantsler Angela Merkeli büroo e-kirju; suvel avaldas Suurbritannia parlament raporti Venemaa sekkumisest riigi sisepoliitikasse. Venemaa eitab kõiki süüdistusi, Vene luureeksperti sõnul oleks Norra parlamendiliikmete andmetes sobramine „ebahuvitav ja mõttetu“.

AFP-BNS, 13.05.2020, „Merkelil on tõendeid Venemaa häkkimisest“;

Newsinenglish.no, 01.09.2020, „Hackers roared into Parliament's email“. – <https://tinyurl.com/y4mwknap>

ERR Uudised, 14.10.2020, „Norra süüdistas Venemaad küberrünnakus parlamendi vastu“. – <https://tinyurl.com/y4zg955f>

Newsinenglish.no, 14.10.2020, „Historic’ reaction to Russian hacking”. – <https://tinyurl.com/y43jk8sm>

POOLA. Mais, vahetult enne presidendivalimiste planeeritud tähtaega, kiitis Seim 236 poolt- ja 213 vastuhäälega heaks eelnõu, mis lubanuks presidendivalimisi läbi viia posti teel. Valimiste kuupäeva aga jättis Seim muutmata. Kuna Senatis oli eelnõu menetlemisege viivitatud, ei olnud valitsusel aega valimisi uutmoodi korraldada. Nii jõutigi valimispäevaks olukorda, et presidendivalimisi ei lükatud ametlikult edasi ega tühistatud, aga läbi viia neid ka ei saanud. Valimised, mis ei toimunudki, tunnistati kehtetuks. Juuni algul kiitis Senat 94 poolthäälega (vastu oli üks senaator) heaks seaduse, mis lubas hääletada nii posti teel kui ka jaoskondades ning muudatustega võttis selle kohe seejärel vastu ka Seim. Juulis valis rahvas teiseks ametiajaks presidendiks Andrzej Duda, teda toetas napp enamus (51,03% valimistel osalenutest).

AFP-BNS, 07.05.2020, „Poola parlament kiitis posti teel valimised heaks”;

AFP-BNS, 10.05.2020, „Poola presidendivalimistel ei anta ühtki häält”;

Reuters, 02.06.2020, „Polish Senate passes election bill, setting stage for June vote”. – <https://tinyurl.com/y4qv829o>

The First News, 06.08.2020, „Duda says Poles have the right to decide who is their president”. – <https://tinyurl.com/yyoeufd7>

Septembris lagunes parempoolne kolmeparteiline koalitsioon, kui loomaõiguste eelnõu hääletusel Seimis keeldusid kaks väiksemat koalitsiooni-partnerit eelnõu poolt hääletamast. Eelnõu esitanud Seaduse ja Õigluse partei (PiS) esimees Jarosław Kaczyński, kes on tuntud kassisõbrana, ähvardas seepeale koalitsioonipartnerid valitsusest välja heita. Pinged tekkisid juba varem, sest PiS ähvardas kärpida partnerite ministrikohti. Loomaõiguste seadus võeti vastu liberaalse opositsiooni toel, selle poolt hääletas 356 seimisaadikut. Eelnõu, mille oktoobris kiitis muudatustega heaks ka Senat, keelab 2023. aastast loomade kasvatamise

karusnaha pärast ning peatab tulevikus halal- ja košerliha ekspordi. Muudetud versiooni peab veelkord heaks kiitma Seim. Poola on Hiina ja Taani järel suuruselt kolmas karusnahatootja maailmas ning varustab košerlihaga Iisraeli ja Euroopa juudi kogukondi.

Septembri lõpul sõlmisid PiS ja tema väiksemad partnerid Ühinenud Poola ja Leping siiski uue koalitsioonilepingu.

AP-AFP-BNS, 18.09.2020, „PiS-i ametnik: Poola võimukoalitsioon on lagunenu”;

EURACTIV, 28.09.2020, „Poland’s ruling nationalists cement new coalition deal”. – <https://tinyurl.com/yxu8ldck>

Polish News, 14.10.2020, „High five for animals. The Senate introduced amendments to the law”. – <https://tinyurl.com/y2jndqot>

Septembris ratifitseeris Seim 363 poolthäälega kaitsekoostöö kokkuleppe USA-ga, mis sõlmiti ligi kuu varem. Vastuhääli anti 14. USA sõjaväelaste arvu Poolas on vastavalt lepingule kavas suurendada vähemalt tuhande võrra, st 5500-ni. Samuti võib julgeolekuohu kasvades tuua riiki täiendavalt USA vägesid, kokku kuni 20 000 sõdurit.

The First News, 18.09.2020, „Parliament passes ratification bill for Polish-US military cooperation”. – <https://tinyurl.com/y5ync97f>

PRANTSUSMAA. Mais kiitis

Rahvusassamblee heaks eelnõu, millega keelustati sotsiaalmeedias vihakõned, seaduse vastased nimetasid meedet tsensuuriks. Parempoolsed parteid hääletasid vastu, sotsialistid jäid valdavalt erapooletuks. Senat kiitis eelnõu heaks veebruaris, kuid senaatorid avaldasid vastuseisu nn 24 tunni nõudele. Seadus kohustaks platvorme ja otsingumootoreid eemaldama solvava sisu (vihkamise või vägivalla õhutamise ning rassistliku või usulise vägivalla) 24 tunni jooksul või riskima trahviga kuni 1,25 miljonit eurot. See oli koroonapandeemia algusest saadik esimene parlamendis vastu võetud seadus, mis polnud tervisekriisiga seotud. Eelnõu algatas valitseva partei République En Marche! (Vabariik, edasi!) liige Laetitia Avia rohkem kui aasta tagasi.

Juunis otsustas Konstitutsioonikohus, et seadus rikub sõnavabadust ega anna piisavalt aega sobimatute postituste eemaldamiseks. See on tagasilöök president Emmanuel Macronile, kes on lubanud võidelda internetis leviva rassismi ja antisemitismiga.

AFP-BNS, 13.05.2020, „Prantsuse parlament kiitis heaks vastuolulise veebi vihakõne seaduse“;

Euronews, 19.06.2020, „French Constitutional Court blocks large portion of online hate speech law“. – <https://tinyurl.com/yd6f3yuz>

PÕHJA-MAKEDOONIA. Juulis toimusid 123-kohalise parlamendi ennetähtaegsed valimised. Eelmine parlamendikoosseis läks laiali juba veebruaris, kui valitsus astus tagasi, sest ühinemiskõnelusi Euroopa Liiduga ei õnnestunud alustada. Algselt olid valimised kavandatud aprilliks, kuid plaani nurjas koroonaviiruse pandeemia. Peaminister Zoran Zaevi sotsiaaldemokraatide (SDSM) juhitud valimisliit Me Suudame sai 46 mandaati (enne 49), VMRO-DPMNE valimisliit 44 (enne 51), Demokraatlik Integratsiooni Liit (DUI) 15 mandaati (enne 10). Valimisaktiivsus oli 51,3%.

Augusti lõpul toetas kaks päeva väldanud tulise debati järel 62 seadusandjat Zoran Zaevi koalitsiooni kahe etnilisi albaanlasi esindava parteiga. Parlamendidebatis süüdistas opositsioon sotsiaaldemokraate korruptsioonis ja saamatuses pandeemia ohjeldamisel ning majanduse juhtimisel, samuti riigi identiteedi ohverdamises Kreekaga sõlmitud leppe tõttu. Zaev töötas võidelda pandeemia ja selle majandusmõjudega ning teha edusamme liitumiskõnelustel ELiga.

ERR Uudised, 31.08.2020, „Põhja-Makedoonias sai võimule tagasi läänemeelne Zoran Zaev“. – <https://tinyurl.com/y6gzfpow>

Kathimerini, 31.08.2020, „Pro-western leader Zaev returns to power in North Macedonia“. – <https://tinyurl.com/y4tum658>

Inter-Parliamentary Union, „North Macedonia“. – <https://tinyurl.com/y66lvr2>

SAKSAMAA. Mais hääletasid parlamendisaadikud koroonaviiruse kriisi tõttu ühehäälselt palgatõusust loobumise poolt.

Seadusandjate palka korrigeeritakse igal aastal vastavalt üleriigilistele palganäitajatele. Sel aastal oleks palk juulis tõusnud 2,6% võrra. Bundestagi liikme brutopalk on 10 830 eurot kuus.

Deutsche Welle, 07.05.2020, „Coronavirus latest: <We communicate with Germany,> Trump says“. – <https://tinyurl.com/y8atkyq2>

AP-AFP-BNS, 08.05.2020, „Saksa seadusandjad loobusid selleaastasest palgatõusust“.

Juunis võttis Bundestag vastu seadusemuudatused, millega kohustati sotsiaalmeediaplatforme kriminaalpolitseid proaktiivselt vihakõnepostitustest teavitama ja andma nende postitajate kohta infot, varem tuli need lihtsalt kustutada. 2017. aastal vastu võetud interneti järelevalveseadus (NetzDG) on üks rangemaid omataolisi lääne kultuuriruumis, kuid eelmisel aastal lubas kantsler Angela Merkeli valitsus reegleid veelgi karmistada. Seaduseelnõu kriitikute sõnul rikub see inimeste privaatsust ning võimaldab ebavajalikke andmeid koguda. Seaduse kiitis heaks ka Bundesrat, kuid tavatult jättis president Frank-Walter Steinmeier seaduse välja kuulutamata, pidades seda põhiseadusele mittevastavaks. NetzDG eeskujul on oma seadusandlust kujundanud autoritaarsed riigid, teiste hulgas Türgi.

Politico, 18.06.2020, „German parliament moves to toughen online hate speech rules“. – <https://tinyurl.com/yzyduduyg>

EURACTIV, 23.07.2020, „German online hate speech reform criticised for allowing 'backdoor' data collection“. – <https://tinyurl.com/y3kqquzr>

CPJ, 07.10.2020, „Germany revisits influential internet law as amendment raises privacy implications“. – <https://tinyurl.com/y64dxg90>

Juulis kiitsid nii Bundestag kui ka Bundesrat heaks seadused, mis võimaldavad järk-järgult kivisöest kui energiaallikast loobuda. Kivisöe kasutamine plaanitakse lõpetada 2038. aastaks. Ülemineku tõttu kannatavate piirkondade toetuseks on ette nähtud 40 miljardit eurot. Keskkonnaühendused leiavad aga, et plaan ei ole küllalt ambitsioonikas.

AP-BNS, 03.07.2020, „Saksamaa valmistub sõeenergiast loobuma“;

Deutsche Welle, 03.07.2020, „Germany approves coal phaseout by 2038“. – <https://tinyurl.com/y886pbcc>

Nagu mitmel pool mujalgi, toimusid ka Saksamaal meelevaldused koroonaviiruse tõkestamiseks kehtestatud piirangute vastu. Augustis üritas mitusada inimest meelevalduse ajal pääseda Reichstagi hoonesse. Politsei hinnangul protestis Berliinis koroonapiirangute vastu u 38 000 inimest. Parlamendi ründamine kutsus esile laialdase pahameele ja diskussiooni, kas koroonaviiruse piirangute vastased meelevaldused tuleks keelata.

AFP-BNS, 31.08.2020, „Merkel taunis parlamendi „häbi-väärset“ ründamist“;

Deutsche Welle, 31.08.2020, „Berlin coronavirus protests trigger debate on basic rights in Germany“. – <https://tinyurl.com/yxb27yf4>

Oktoobris otsustas Bundestagi spiiker Wolfgang Schäuble, et koroonaviiruse pandeemia on jätkuvalt nii ohtlik, et parlamendis tuleb kõikjal kanda maski. Istungisaalis pooleteistmeetrise vahega istudes ning kõnet pidades võib maski siiski eest võtta. Kohustus kehtestati esialgu järgmise aasta jaanuari keskpaigani ning nõuet eiravad parlamendiliikmed võivad saada kuni 5000-eurose trahvi.

Ühiskonnaelus koroonaviiruse levikuga toimetulekuks on vastu võetud terve hulk seadusi, mis on koondatud veebilehele LexCorona.

Deutsche Welle, 06.10.2020, „Germany: masks mandatory in Bundestag as Berlin coronavirus cases rise“. – <https://tinyurl.com/y28lsnpt>

LexCorona, „Rechtsakte des Bundes“. – <https://tinyurl.com/yx9vmttg>

SERBIA. Märtsi keskel kehtestati riigis eriolukord ning aprillis toimuma pidanud parlamendi- ja kohalikud valimised lükati koroonaviiruse pandeemia tõttu juunisse. Kevadiste liikumispiirangute ajal protesteerisid inimesed võimude poliitika vastu öise lärmi tekitamisega oma kodudes. Toimusid ka valitsuse pooldajate vastuaktsioonid.

Presidendi Aleksandar Vučići konservatiivse Serbia Progressiivse Partei (SNS) juhitud valimisliit Meie Laste Nimel sai 250-kohalises Rahvusassamblees

188 mandaati. Nende traditsioonilise koalitsioonipartneri Sotsialistliku Partei valimisliit sai 32 mandaati ning ainus valimistel osalenud opositsioonipartei Serbia Patriootlik Allianss (SPAS) 11 mandaati. Ülejäänud 19 kohta võitsid väiksed rahvusvähemuste parteid, kes on traditsiooniliselt toetanud valitsevat koalitsiooni. Peamised opositsiooniparteid boikoteerisid valimisi, süüdistades Vučićit järjest autokraatsemaks muutumas valitsemisstiilis. Valimisaktiivsus oli 48,9%.

Varsti pärast valimisi keelas president pealinnas rohkem kui kümne inimese osavõtuga kogunemised, otsus kutsus esile uued meelevaldused. 8. juulil tungisid protestijad parlamenti, mõni päev hiljem püüti seda korrata, kuid politsei tõrjus nad pisargaasiga tagasi. Meelevaldajad pildusid parlamendihoonet valvavate politseinike suunas pudeleid, kive ja muud kättejuhtuvat ning nõudsid mh presidendi ametist lahkumist.

European Western Balkans, 05.05.2020, „Citizens of Serbia continue with protests while counter-protests target opposition leader“. – <https://tinyurl.com/y228xwm6>

AP-AFP-STT-BNS, 09.07.2020, „Serbia liider loobus protesti tõttu plaanist liikumiskeeld kehtestada“;

AP-Interfax-BNS, 11.07.2020, „Sajad meelevaldajad püüdsid taas Serbia parlamenti tungida“;

Inter-Parliamentary Union, „Serbia“. – <https://tinyurl.com/y6y2joz2>

SLOVEENIA. Nagu teisteski riikides, sundis koroonaviiruse pandeemia parlamenti vastu võtma seadusi sellega toimetulekuks. Aprillis võeti vastu kaks seadust, mis nägid ette abimeetmed hättasattunud eraisikutele ja ettevõtetele. Näiteks kohustus riik maksma viiruse tõttu töölt eemal viibivatele inimestele abiraha, mis vastas 80%-le senisest palgast ning tasuma nende sotsiaalkindlustusmaksed. Kolmanda meetmete paketiga sätestas Rahvusassamblee, et iga täiskasvanud kodanik saab riigilt 200 euro ja alla 18-aastased 50 euro väärtuses vautšeri kodumaal reisimiseks, et vähendada koroonaviiruse kriisi ajal sõite välismaale. Vautšereid, mida idee autori, majandusminister Zdravko Počivalšeki

järgi kutsuti Poči-vautšeriteks, sai kasutada majutuse ja muude turismiteenuste eest tasumisel.

Oktoobri keskel võttis Rahvusassamblee vastu juba viienda meetmete paketi, mille põhitähelepanu oli tervishoiusektori abistamisel kriisiga toimetulekul, näiteks määrati 30%-line lisatasu neile tervishoiutöötajatele, kes tegelevad COVID-19 haigusse nakatunud või selle kahtlusega patsientidega. Järgmise aasta algusest ei või riigitoöl olevad arstid selle kõrvalt töötada üle 8 tunni nädalas erapraksises.

The Slovenia Times, 24.05.2020, „Over EUR 6bn pledged for anti-coronavirus measures“. - <https://tinyurl.com/y5mgcwz>

The Slovenia Times, 21.07.2020, „Tourism vouchers worth EUR 20 million redeemed in a month“. - <https://tinyurl.com/yykaew7k>

The Slovenia Times, 17.10.2020, „Parliament passes fifth anti-corona package“. - <https://tinyurl.com/y2u6fwro>

SRI LANKA. Septembris vannutati esimese süüdimõistetuna parlamendiliikmeks mõrva eest surma mõistetud poliitik, Sri Lanka Podujana Peramuna Partei liige Premalal Jayasekara. Ta mõisteti augustis süüdi opositsiooniaktivisti tapmises 2015. aasta valimiskoosolekul, kus ta tule avas. Kuna aga kohtuotsus langetati pärast valimisi, sai ta kandideerida ja asus parlamendikohale. Seadusandja on ta olnud juba alates 2001. aastast. Jayasekara ei ole ainus, keda vanglast parlamendihoonesse toimetatakse, istungitel osaleb ka esmakordselt parlamenti valitud Sivanesathurai Chandrakanthan, kes alles ootab kohtumõistmist tapmises süüdistatuna.

Seadusega pahuksisse minek Sri Lankal seadusandja tööle takistuseks ei ole.

AFP-BNS, 08.09.2020, „Mõrva eest surma mõistetud Sri Lanka poliitikust sai parlamendiliige“;

The Guardian, 08.09.2020, „Murderer on death row sworn in as Sri Lankan MP“. - <https://tinyurl.com/y6apgw96>

SURINAME. Juulis valis hiljuti kokku tulnud Rahvusassamblee uus koosseis presidendiks endise politseijuhi Chandrikapersad („Chan“) Santokhi, lõpetades sellega riigi poliitikas pikalt domineerinud Dési Bouterse valitsemisaja.

Eelmisel aastal mõistis sõjaväekohus president Dési Bouterse sõjaväediktatuuri ajal toimunud hukkamiste pärast 20 aastaks vangi. 1980. aasta riigipöördega võimu haaranud Bouterse lasi 1982. aastal väidetavalt hukata 15 poliitilist oponenti, Bouterse on kohtuotsuse edasi kaevanud. „Detsembritaapmistena“ tuntud sündmusi on uurinud tema praegune poliitiline põhirivaal Chandrikapersad Santokhi.

AFP-BNS, 25.05.2020, „Suriname valijad otsustavad mõrvas süüdi mõistetud presidendi saatuse“;

BBC News, 14.07.2020, „Suriname election: convicted murderer Dési Bouterse is replaced by ex-police chief“. - <https://tinyurl.com/y2njdb9>

SUURBRITANNIA. Pärast ligi kuu kestnud pausi naasis parlament aprillis tööle virtuaalselt, et tegeleda koroonaviiruse kriisiga, mis selleks ajaks oli riigis nõudnud üle 16 500 inimese elu. Alamkoja spii-ker Lindsay Hoyle juhtis istungeid peaaegu tühja saali ees, kohal oli maksimaalselt 50 seadusandjat 650-st. Teised parlamendiliikmed said küsimusi esitada videoplatvormi Zoom kaudu. Juunis lõpetati virtuaaltöö ning seadusandjad naasis istungitesaali. Üks esimesi vaidlusaluseid teemasid oli valitsuse plaan suunata kõik välismaalt Suurbritanniassa saabuvad inimesed 14 päevaks karantiini. Meede tekitas paljude parlamendiliikmetes kõhklusi, sest seda peeti hilinenuks ning valitsust süüdistati ülereageerimises.

Koroonaviiruse pandeemiaga seotud (sh Lordide Koja COVID-19 erikomisjoni) materjalid, on kogutud parlamendi kodulehele.

AP-BNS, 21.04.2020, „Briti parlament naaseb tööle virtuaalselt“;

AFP-BNS, 02.06.2020, „Briti parlamendiliikmed naasevad tööle arutama karantiinküsimust“;

BBC News, 03.06.2020, „Coronavirus: UK quarantine plans and £1,000 penalties confirmed“; - <https://tinyurl.com/y6bd2xfp>

UK Parliament, „Coronavirus pandemic (COVID-19)“. - <https://tinyurl.com/y5qwtg>

Septembris kiitis parlamendi alamkoda heaks seaduseelnõu, mis reguleerib riigi siseturgu pärast Brexitit ning millega muudetakse läinud aastal Euroopa Liiduga sõlmitud

lahkumislepet. Seaduseelnõu, mis annaks Suurbritanniale õiguse ühepoolset Põhja-Iirimaa kaubandust ja riigiabi reguleerida, kiideti heaks 340 poolt- ja 256 vastuhäälega. Peaminister Boris Johnsoni sõnul luuakse sellega turvavõrk ELi väidetava katse eest kehtestada tollid Suurbritannia-sisesele kaubandusele ja peatada toidukaupade liikumine Põhja-Iirimaa ja ülejäänud riigi vahel. Valitsus on seejuures tunnistanud, et seadus läheb vastuollu rahvusvahelise õigusega. Eelnõu järgi antakse valitsusele vetoõigus kaubandusreeglite üle neljas nn koduriigis, sh Põhja-Iirimaa. Euroopa Komisjon saatis Suurbritanniale märgukirja Brexiti lepingust tulenevate kohustuste rikkumise kohta. Eelnõu menetlemine jätkub Lordide Kojas.

BBC News, 29.09.2020, „Brexit: government plan gets MPs' final backing”. – <https://tinyurl.com/y3kurrdg>

ERR Uudised, 29.09.2020, „Briti parlament kiitis heaks nn siseturuseaduse”. – <https://tinyurl.com/y6frj9az>

ERR Uudised, 01.10.2020, „Komisjon saatis Brexiti lepingu rikkumise tõttu Suurbritanniale märgukirja”. – <https://tinyurl.com/y3enxfhw>

BBC News, 19.10.2020, „What is the row over UK <internal markets> all about?”. – <https://tinyurl.com/y26vsq56>

UK Parliament, „United Kingdom Internal Market Bill”. – <https://tinyurl.com/y6xysv9t>

TAANI. Oktoobris pidi Taani parlamendi välispoliitikakomisjon virtuaalistungil osalema Valgevene opositsioonikandidaat Svjatlana Tsihhanovskaja. Valgevene rahutuste teemalisel istungil osaleski isik, kes väitis end olevat Tsihhanovskaja. Tema sõnul oli ta meeskonnal arvuti kaameraga probleeme, mistõttu polnud teda võimalik näha, kuid parlamendiliikmed mõistsid, et midagi on valesti. Hiljem võeti Tsihhanovskaja meeskonnaga ühendust ja ilmeski, et nad olid rääkinud petisega. Asja uuritakse, tegemist oli esmakordse sellise juhtumiga.

ERR Uudised, 08.10.2020, „Taani seadusandjad rääkisid virtuaalistungil vale-Tsihhanovskajaga”. – <https://tinyurl.com/y4fclwll>

TŠEHHI. Septembris külastas Tšehhi Senati spiker Miloš Vystrčil Taiwan. Muuhulgas pidas ta parlamendis kõne

ning nimetas end taiwanlaseks, tuginedes USA kunagise presidendi John F. Kennedy kuulsale külma sõja aegsele väljendile. Kõne viimase fraasi („ma olen taiwanlane“) esitas ta mandariini keeles ja saareriigi seadusandjad võtsid selle vastu püstijalu aplodeerides. Vystrčiliga koos käis Taiwanis 90-liikmeline delegatsioon, kus oli nii poliitikuid, ettevõtjaid, teadlasi kui ka ajakirjanikke. Hiina mõistis visiidi hukka. Tšehhi valitsus tunnustab Pekingi „ühe Hiina“ poliitikat ega saada saareriiki ametlikke delegatsioone, Vystrčil kuulub aga parempoolsesse opositsiooni ja talle diplomaatiline protokoll ei laiene. Tšehhi president Miloš Zeman nimetas Vystrčili visiiti „poisikese provokatsiooniks“, Taiwanis parlamendi liider Yu Shyi-kun aga Taiwanis jaoks diplomaatiliseks läbimurdeks.

AFP-BNS, 01.09.2020, „Tšehhi senatispiiker: „ma olen taiwanlane““;

Prague Morning, 07.09.2020, „Czech President slams Senate leader for 'boyish provocation' on Taiwan trip”. – <https://tinyurl.com/yxzl54uq>

TÜRGI. Juunis võttis parlament vastu seaduse, mis annab kogukondlikele naabrivalve patrullidele senisest suuremad volitused. Kriitikute sõnul püüab autoritaarne president Recep Tayyip Erdoğan luua seeläbi endale lojaalset omakaitseväge. Eelnõu arutelu parlamendis kulges tuliste mõttevahetuste ning isegi kähmlusega. Nn öövahtidele, kes patrullivad tänavail öösiti murdvarguste ja muude korrarikkumiste märkamiseks, anti politseiga peaaegu võrdsed õigused. Nüüdsest on neil lubatud kanda tulirelva, neil on õigus inimesi kinni pidada ja läbi otsida. Siseministeriumi haldusalasse kuuluv öövahtide institutsioon on u sada aastat vana ning pärast 2016. aasta nurjunud putšikatset on see uuesti laienenud (liikmeid u 28 000).

AFP-BNS, 11.06.2020, „Türgi parlament võttis vastu vastuolulise öövahtide seaduse“;

Eurozine, 16.09.2020, „Watching the watchmen”. – <https://tinyurl.com/y6xo7fso>

Juulis võttis parlament vastu sotsiaalmeedia kontrolli tugevdava seaduse.

Edaspidi peavad päevas üle miljoni korra külastatavatel sotsiaalmeediahiidudel (nt Facebook ja Twitter), olema Türgis esindajad ning nende serverid kohalike kasutajate andmetega peavad paiknema Türgis. Samuti tuleb neil kohtu käsul kõrvaldada ebasobiv sisu. Reeglite eiramise korral on ette nähtud suur rahaträhv (1,3 miljonit dollarit novembris, 3,8 miljonit detsembris) ja hiljem muud piirangud. Seaduseelnõu esitasid president Recep Tayyip Erdoğan, Özgürle ja Arengu Partei ja selle liitlane Rahvusliku Liikumise Partei. Juunis langes Erdoğan tütar Esra pärast oma neljanda lapse sündi solvavate kommentaaride ohvriks ning Erdoğan lubas valitsuse kontrolli sotsiaalmeedia üle karmistada. Seadus on kritiseerinud inimõiguslased, kes näevad selles katset interneti tsenseerida.

AFP-BNS, 29.07.2020, „Türgi suurendas uue seadusega kontrolli sotsiaalmeedia üle“;

AI-Monitor, 06.10.2020, „Facebook rebuffs Turkey's controversial social media law“. – <https://tinyurl.com/y5kn7pea>

UKRAINA. Mais võttis Ülemraada vastu pangandust reguleerivate seaduste muudatused, mis olid Rahvusvahelise Valuutafondi (IMF) uue laenukokkuleppe sõlmimise viimaseks eeltingimuseks. Nn anti-Kolomoiskõi eelnõud, mis mh takistab u 100 riigistatud panga, sh PrivatBanki endistele omanikele tagastamist või kompenseerimist, toetas 270 saadikut (vaja oli vähemalt 226 poolthäält). Valitseva partei Rahva Teener liikmed polnud hääletusel üksmeelsed, sest mitukümmend neist on lojaalsed oligarh Igor Kolomoiskõile. 2016. aastal riigistas Ukraina valitsus Kolomoiskõile kuuluva PrivatBanki, sest pangast oli kadunud üle viie miljardi dollari. Teiseks lugemiseks esitasid Kolomoiskõiga seotud parlamendiliikmed eelnõule üle 16 500 muudatusettepaneku, millest juhtivkomisjon tegi ettepaneku võtta täielikult arvesse 186. Ülemraada võttis aprillis just selleks vastu reeglid, mis võimaldavad juhul, kui muudatusettepanekuid on üle 500, hääletada neid gruppide

kaupa; eelnõu viimane lugemine toimuski lihtsustatud protseduurireeglite alusel.

Ukraine Today, 16.04.2020, „Parliament passes essential legislation, paves way for adopting anti-Kolomoisky bill“. – <https://tinyurl.com/yxk9qr7f>

bne IntelliNews, 13.05.2020, „Ukraine parliament adopts IMF-demanded banking law“. – <https://tinyurl.com/y4t-tp6c>

Ukraine Today, 13.05.2020, „Ukraine approves crucial anti-oligarch banking law“. – <https://tinyurl.com/y4m6zht8>

Verkhovna Rada of Ukraine, 13.05.2020, „Today's enactments in few“. – <https://tinyurl.com/y6yzh72l>

UNGARI. Mais kiitis parlament heaks Budapesti-Belgradi raudtee kaasajastamise projekti ning Ungari-Hiina lepingu selle rajamiseks ja rahastamiseks. Lepingu üksikasjad salastati kümneks aastaks. Projekti on nimetatud Ungari kõigi aegade suurimaks taristuinvesteeringuks. Hiina katab 85 ja Ungari 15 protsenti kuludest, mis on hinnanguliselt u kaks miljardit dollarit. Projekt peaks valmima 2025. aastaks. Kiirrongiliin on kavandatud ühe osana koridorist, mille kaudu toimuvad kaubaveod Hiinast Euroopasse Pireuse sadamasse Kreekas. Investeering on pälvinud kriitikat 350-kilomeetrise raudteelõigu võimaliku kasumlikkuse, Hiina mõju kasvu ja korruptsiooniriskide tõttu.

Daily News Hungary, 19.05.2020, „Secret for 10 years: parliament passes law on Budapest-Belgrade railway line upgrade“. – <https://tinyurl.com/y5eax7qa>

AFP-BNS, 20.05.2020, „Ungari salastas Hiina rahastatava raudteeprojekti üksikasjad“.

Juunis tühistas parlament valitsusele koroonaviirusega võitlemiseks antud erivolitused, selle poolt oli 190 liiget, vastuhääli ei antud. Samas võttis parlament vastu eelnõu, mis annab valitsusele võimaluse vajadusel jälle meditsiinikriisi välja kuulutada ja dekreetidega valitseda. Märtsis tõi valitsuse erivolituste kehtestamine kaasa terava rahvusvahelise kriitika ja kartuse, et peaminister Viktor Orbán püüab oma võimu suurendada.

AFP-BNS, 16.06.2020, „Ungari parlament lõpetas valitsuse koroonaperioodi erivolitused“;

BBC News, 16.06.2020, „Coronavirus: Hungary votes to end Viktor Orban emergency powers“. – <https://tinyurl.com/y3gqysma>

VENEMAA. Juulis kiitsid nii Riigiduum kui ka Föderatsiooninõukogu heaks seaduse, millega järgmisest aastast kehtestatakse välismaalastele üheksa 16-päevane e-viisa lühiajaliseks Venemaal viibimiseks turistina, külalisena või humanitaareesmärgil. E-viisa on omaette viisaliik kõrvalt diplomaatilise, teenistus-, tava-, transiit- ja ajutise elamisviisiga. Sellise viisaga pääseb Venemaale vaid valitsuse määratud piiripunktide kaudu.

Interfax-BNS, 24.07.2020, „Vene Föderatsiooninõukogu kiitis heaks 16-päevase e-viisa seaduse“;

President of Russia, 31.07.2020, „Law on electronic single entry visas to Russia“. – <https://tinyurl.com/y4gug71a>

Juulis kiitsid parlamendi mõlemad kujud heaks seadusemuudatused, millega võrdsustatakse Venemaa territooriumi osa loovutamise ja sellekohased üleskutsed ekstremismiga, korduv üleskutse toob rikkujale kaasa kriminaalsüüdistuse ja kuni nelja-aastase vangistuse. Muudatustega viidi ekstremismi ennetamise seadus vastavusse põhiseaduse uute sätetega, mille parlament märtsis ning rahvas juuli algul referendumil heaks kiitsid. Viimane referendumipäev kuulutati riigipühaks ja hääletajaid meelitati ahvatlevate auhindade, sh autode ja korteritega. Põhiseadusreform annab president Vladimir Putinile võimaluse elu lõpuni võimule jääda. Putini sõnul on muudatusi vaja stabiilsuse tagamiseks ja ohtlike lääne mõjudega silmitsi sattunud venelike väärtuste kindlustamiseks.

AFP-Interfax-STT-BNS, 02.07.2020, „Venelased toetasid Putini võimu pikendavaid reforme“;

Interfax-BNS, 22.07.2020, „Duuma võrdsustas Venemaa territooriumi osa loovutamise ekstremismiga“;

President of Russia, 31.07.2020, „Legal definition of extremism specified“. – <https://tinyurl.com/y48g47q7>

Государственная Дума Федерального Собрания, 22.09.2020, „Поддержаны поправки об ответственности за призывы к отчуждению территорий РФ“. – <https://tinyurl.com/y4bm7q3v>

Septembris teatas Riigiduum väliskomisjoni aseesimees Aleksei Tšepa, et Venemaa ei saa anda Keemiarelvade Keelustamise Organisatsioonile (OPCW) üle teavet mürkaine Novitšok kohta, sest ei tooda seda. Riigiduum kaitsekomisjoni aseesimehe Juri Švõtkini sõnul on kõik Venemaa kohta käivad süüdistused seoses opositsionäär Aleksei Navalnõi mürgitamisega tõendamata. Augustis, lennul Tomskist Moskvasse, kaotas Navalnõi teadvuse, ta toimetati Omski haiglasse ja sealt omakorda Berliini ravile.

Venemaa siseasjadesse välismaise sekkumise juhtumite uurimise komisjoni esimees Vassili Piskarev pakkus Saksa parlamendile koostööd, et uurida, mis juhtus Aleksei Navalnõi tervisega Saksamaal, Saksa pool aga keeldus.

Interfax-BNS, 04.09.2020, „Vene Riigiduum lükkas NATO teabenõude Novitšoki kohta tagasi“;

Государственная Дума Федерального Собрания, 22.09.2020, „В Комиссии ГД предложили немецким парламентариям провести совместное расследование ситуации с Алексеем Навальным“. – <https://tinyurl.com/y3bh19q>